

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران
معاونت پژوهش

عنوان:

راهکارهای نهادینه کردن تفکر دینی در سبک زندگی اسلامی

استاد راهنما :
سرکار خانم شقای

پژوهشگران :
معصومه احمدیان علی آبادی
فاطمه لطف آبادی بیدگلی
ام البنین احمدیان علی آبادی
اسما لطف آبادی بیدگلی

مهر ۱۳۹۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقدیم:

به آوازگر سرود «وحدت» ایمان و علم و مشعل دار صراط حقیقت و طلایه دار کاروان فضیلت حضرت امام خمینی (قدس سره شریف) و به منادیان ندای توحید که همواره «اعتصام به جبل الله» را فریاد کردند و با سلاح «لا» تندیس های «نفاق» و «جدایی» را در هم شکستند.

چونان استاد شهید «مطهری» و زنده یاد «مفتح» که هماره در پیوند حوزه و دانشگاه کوشیدند و عاقبت نیز بر سر این پیمان و به راه این آرمان، ردای سرخ «شهادت» پوشیدند.

یادشان گرامی و راهشان پر رهرو باد.

تقدیر:

خرسندیم که مراتب سپاس و تشکر فراوان خود را از استاد بزرگوار خانم طاهره شقاقی داریم که رهنمودهای سازنده و نکات ارزشمندی که تذکر داده اند، سهم فراوانی در اتمام این پژوهش داشته است.

چکیده

بررسی راهکارهای نهادینه کردن تفکر دینی در سبک زندگی اسلامی مهمترین عاملی است که زمینه ساز پژوهش حاضر شده است محقق با توجه به نیاز جامعه به این موضوع با ارائه اطلاعاتی در این باره زمینه ای را جهت تحصیل این راهکارها فراهم کرده است در نوشتار حاضر ابتدا به بررسی مفاهیم تفکر، دین پرداخته شده است. راهکارهای نهادینه

کردن تفکر دینی در سبک زندگی اسلامی از جمله مطالب دیگری است که در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفته است. اساسی‌ترین مشکل جوامع دینی که متأسفانه مورد غفلت قرار گرفته و بیش‌ترین ضربه‌ها را به این شریعت‌ها وارد نموده است، مسئله‌ای است که به عنوان مهم‌ترین وظیفهٔ اندیشمندان و متفکران و جدی‌ترین تهدید جامعهٔ کنونی تلقی می‌گردد. بنابر این ضرورت تفکر دینی به عنوان راه حل این مشکل مطرح شده است. راهکارهای نهادینه کردن تفکر دینی در سبک زندگی اسلامی عبارتند از: آشنا کردن مردم با روش تفکر دینی و سبک زندگی اسلامی از طریق حوزه های علمیه، نمایش زندگی براساس سبک زندگی اسلامی از طرف صداوسیما، استفاده از کرسی های آزاداندیشی در حوزه ها و دانشگاه ها یا وحدت بین این دو قشر، تهیه متون متناسب با سبک زندگی اسلامی، توجه به تأثیرات مخرب وسایل ارتباط جمعی، به عنوان تهدید جدی سبک زندگی اسلامی، جلوگیری از به حاشیه رفتن سبک زندگی اسلامی، توجه به عدم منافات تفکر دینی در سبک زندگی اسلامی با تکنولوژی و... است.

فضای پنجم- دیدار افراد سلیم النفس و صاف دل، (گرچه عامی باشند و به هر شغل و کاری) و نیز دیدار افراد مؤمن و علماء و افراد خلیق و عطوف و شجاع و کریم و منصف و مؤدب و با تقوی و نظیر این ها، گرچه اکتفا به دیدار و نظاره ی حال و حرکات ایشان باشد، بس نافذ و اثربخش است.

فضای ششم- نگاه به آسمان صاف در بلندی ها، قرار گرفتن در میان دشت وسیع، نگاه به کبوتران، به گوسفندان، به سبزه ها، به آب ها، به شب‌نم های صبحگاهی، به هرچه وسعت روح می دهد، پاکی نظر و دل می بخشد، تعالی عاطفه را موجب می شود، عمق و دقت را سبب می گردد، آرام جان، اعتدال درون، سادگی کم توقعی، بی خشمی، پرحوصلگی، دیرپایی و پرفیایی و قوت روح را ایجاد می کند که همه، برای پرورش مذهبی، فضای مساعد هستند. اصولاً باید دانست، آدمی وقتی خود را در مکانی مقدس حس کرد و آن را اهمیت داد، موجب می شود که خود را پاک و بی خلاف بدارد و تا می تواند و متوجه است به کار خلاف و حتی منافی ادب هم نپردازد و چنین است اثر شب های مقدس، در آن کس که توجه و بینش دارد و آن شب را محترم می دارد. همین اعتنا، اثری خاص در پیش گیری از رفتار نامناسب می گذارد.^۱ حال، اگر این «مکان مقدس و زمان مقدس» را تعمیم داده شود و محل کسب مقدس گردد و کوچه و بازار و مدرسه و ... «زمین خدا» شناخته شود و مقدس شمرده شود و انسان همه وقت چنان احساس کند که «عنایت خاص الاهی» و توجهات او در همان زمان، معطوف او و زندگی او است، فقط به حقیقتی، خود را متوجه داشته است که هست و قبلاً از آن غافل بوده است. آن گاه، بی شبهه در همه جا و همه وقت، همان حالت را خواهد داشت که در اماکن مقدسه و شب های مقدس دارد، خلاف نمی کند، بد نمی خواهد، عطوفت می ورزد، به کمالات، متمایل می شود، نگاه خدا را به سوی خود، احساس می نماید، هر جا می رود و هر گوشه می نشیند و هر کار می کند، خود را زیر پرتو مقدس خدایی و تحت نظارت او می بیند، در چنین حالت و موقعیتی است که دیگر «فضاهای مقدس» همه وحدت یافته اند و زندگی و محیط زندگی، همه مقدس و مساعد شده است و بی شبهه، چیزی که این امر را واقعیت بخشیده، توجه انسان به خدا است. لذا توجه و تفکر در این اصول باعث می شود انسان خود را به خداوند نزدیک ببیند و به عنوان

^۱. رجوع شود به کتاب «دیپاچه ای بر رهبری» از دکتر صاحب الزمانی صفحه ی ۳۳۳- آماری که در روزهای ۱۹ تا ۲۳ رمضان از اداره ی پلیس و دادگستری دریافت شده است.

مخلوق به دستوراتی که در متون دینی در زمینه پرورش دینی داده شده است جامه عمل بپوشاند و زندگی خود را با الگوبرداری از زندگی اهل بیت به سمت و سوی زندگی اسلامی سوق دهد و این نوع از توجه و تفکر دینی در زمینه پرورش را در سبک زندگی خویش و دیگران نهادینه نماید.

نتیجه

شرط اساسی در رسیدن به سعادت و تکامل بر اساس آموزه های دینی تفکر بر پایه اصول دینی در روش زندگی اسلامی است که این مهم تنها با شناخت راهکارهای نهادینه کردن تفکر دینی در سبک زندگی اسلامی حاصل می گردد. راهکارهای که انسان با استفاده از منابعی نظیر قرآن نهج البلاغه و دیگر متون دینی میتواند به آن دسترسی پیدا کند و سرنوشت مطلوب زندگی خویش را رقم بزند.

این راهکارها عبارتند از: آشنا کردن مردم با روش تفکر دینی و سبک زندگی اسلامی از طریق حوزه های علمیه، نمایش زندگی بر اساس سبک زندگی اسلامی از طرف صداوسیما، استفاده از کرسی های آزاداندیشی در حوزه ها و دانشگاه ها یا وحدت بین این دو قشرو... است.

فهرست منابع

۱. قائمی، علی، مجموعه بحث ها در زمینه شناخت، هدایت و تربیت نوجوانان و جوانان، تهران، امیری، چاپ هفتم، ۱۳۶۳ش.
۲. آنا اولیوریو، نقاشی کودکان، بی جا، بی نا، ۱۳۸ش.
۳. ایمانی، محسن، کلاس اولی ها، بی جا، بی نا، ۱۳۸۸ش.
۴. باقری، خسرو، نگاهی دوباره به تربیت اسلامی، تهران، مدرسه، چاپ هفتم، ۱۳۷۴ش.
۵. تمیمی آمدی، عبدالواحد بن محمد، غررالحکم و دررالکلم، قم، دفتر تبلیغات، ۱۳۶۶ش.
۶. حسینی، آمنه، کارشناس فرهنگی - استان گلستان، شهرستان گرگان - سایت اداری مدیریت کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان.
۷. دیلمی، حسن ابن ابی الحسن، الارشاد، قم، شریف رضوی، ۱۴۱۲ق.
۸. رسول زاده طباطبایی، سید کاظم، رفتار با کودکان از تولد تا ۶ سالگی، بی جا، بی نا، ۱۳۷۹ش.
۹. رشید پور، مجید، تربیت کودک از دیدگاه اسلام، بی جا، بی نا، ۱۳۸۶ش.
۱۰. شعیری، تاج الدین، جامع الاخبار، قم، رضی، ۱۳۶۳ش.
۱۱. طباطبایی، محمد حسین، ترجمه المیزان، محمد باقر موسوی همدانی، قم، دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه ی علمیه، بی تا.
۱۲. علی ابن ابی طالب، نهج البلاغه، محمد دشتی، قم، بیت الحزان، ۱۳۸۵ش.
۱۳. علیرضا، عصیانی، تفسیر موضوعی تربیت دینی از منظر قرآن، تهران، بوستان دانش، ۱۳۸۶ش.
۱۴. غنی، رضا، جزوه فعالیت های علمی کودکان و نوجوانان، بی جا، بی نا، ۱۳۷۶ش.
۱۵. قمی، عباس، مفاتیح الجنان (مناجات شعبانیه ص ۲۵۹)، موسوی دامغانی، قم، صحفی، ۱۳۷۷ش.
۱۶. مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، لبنان، موسسه الوفاء، ۱۴۰۴ق.
۱۷. مطهری، مرتضی، تعلیم و تربیت در اسلام، تهران، صدرا، چاپ شصت و چهارم، ۱۳۸۲ش.
۱۸. مطهری، مرتضی، تعلیم و تربیت در اسلام، صدرا، تهران، چاپ شصت و چهارم، ۱۳۸۲ش.
۱۹. مطهری، مرتضی، فریادهای شهید مطهری بر تحریفات عاشورا، بی جا، بی نا، ۱۳۶۰ش.
۲۰. مظلومی، رجبعلی، گامی در مسیر تربیت اسلامی به نقل از مهندس مُصَحَّف، ص ۱۴۰.
۲۱. مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، قم، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۱ش.

۲۲. نوری ، حسین ، مستدرک الوسائل، قم ، مؤسسه آل البيت ۱۴۰۸ق.

۲۳.